

INNOVATSION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№4

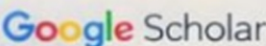
ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar Crossref OpenAIRE CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

4-jild
4-son
Aprel, 2026

April, 2026
Volume 4
Number 4

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

Каршинский государственный технический университет

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук, профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в электронной форме и публикуется через официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал «Инновационная экономика» включён в перечень национальных научных изданий на основании решения Президиума Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан от 5 апреля 2025 года № 369.

В журнале публикуются статьи по следующим рубрикам:

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик (Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор (Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор, (Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик (НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор (Таджикистанский аграрный университет им. Ш. Шотемура)

Гибатуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент (Национальный исследовательский университет «Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник (Российского университета дружбы народов имени П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент (Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н., профессор (Национальная академия наук Республики Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор (Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор (Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент (Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор, академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамина Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузакон Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

Xizmat ko'rsatish va turizm sohasi

Service sector and tourism

Сфера услуг и туризм

TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA RAQOBAT MUHITINI KUCHAYTIRISHNING XORIJ TAJRIBASI VA UNI QO'LLASH IMKONIYATLARI

Xalilova Maftuna Raxmon qizi

ИНОСТРАННЫЙ ОПЫТ УКРЕПЛЕНИЯ КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЫ НА РЫНКЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ И ВОЗМОЖНОСТИ ЕГО ПРИМЕНЕНИЯ

Халилова Мафтуна Рахмановна

FOREIGN EXPERIENCE OF STRENGTHENING THE COMPETITIVE ENVIRONMENT IN THE EDUCATIONAL SERVICES MARKET AND POSSIBILITIES OF ITS APPLICATION

Khalilova Maftuna Rakhmon qizi

Received: April 8, 2026 Revised: April 12, 2026 Accepted: April 19, 2026 Published: May 1, 2026

Annотatsiya: Mazkur tadqiqotda ta'lim xizmatlari bozorida raqobat muhitini kuchaytirish masalalari, uning nazariy asoslari va amaliy ahamiyati tahlil qilinadi. Xususan, rivojlangan mamlakatlar tajribasi asosida ta'lim tizimida sog'lom raqobatni shakllantirish mexanizmlari, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik, innovatsion yondashuvlar hamda ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi omillar o'rganiladi. Shuningdek, xorijiy tajribani milliy sharoitga moslashtirish imkoniyatlari, ta'lim xizmatlari bozorini liberallashtirish, boshqaruv samaradorligini oshirish va ta'lim muassasalari o'rtasida teng raqobat sharoitlarini yaratish yo'llari asoslab beriladi. Tadqiqot natijasida O'zbekiston ta'lim tizimida raqobat muhitini kuchaytirish bo'yicha amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Аннотация: В данном исследовании анализируются вопросы укрепления конкурентной среды на рынке образовательных услуг, ее теоретические основы и практическое значение. В частности, на основе опыта развитых стран изучаются механизмы формирования здоровой конкуренции в системе образования, сотрудничество между государственным и частным секторами, инновационные подходы и факторы, способствующие повышению качества образования. Также обосновываются возможности адаптации зарубежного опыта к национальным условиям, пути либерализации рынка образовательных услуг, повышения эффективности управления и создания равных конкурентных условий между образовательными учреждениями. По результатам исследования разработаны практические предложения и рекомендации по укреплению конкурентной среды в системе образования Узбекистана.

Abstract: This study analyzes the issues of strengthening the competitive environment in the educational services market, its theoretical foundations and practical significance. In particular, based on the experience of developed countries, mechanisms for forming healthy competition in the education system, cooperation between the public and private sectors, innovative approaches and factors contributing to improving the quality of education are studied. Also, the possibilities of adapting foreign experience to national conditions, ways to liberalize the educational services market, increase management efficiency and create equal competitive conditions between educational institutions are substantiated. As a result of the study, practical proposals and recommendations are developed to strengthen the competitive environment in the education system of Uzbekistan.

Kalit so'zlar: ta'lim xizmatlari bozori, raqobat muhiti, xorij tajribasi, ta'lim sifati, ta'lim tizimi, innovatsion yondashuvlar, davlat-xususiy sheriklik, xususiy ta'lim muassasalari, ta'limda boshqaruv, ta'lim xizmatlarini liberallashtirish, ta'limda raqobatbardoshlik, xalqaro tajriba, ta'lim islohotlari, inson kapitali, ta'lim samaradorligi.

Ключевые слова: Рынок образовательных услуг, конкурентная среда, зарубежный опыт, качество образования, система образования, инновационные подходы, государственно-частное партнерство, частные

<https://ojs.kstu.uz/index.php/ej>

образовательные учреждения, управление в образовании, либерализация образовательных услуг, конкурентоспособность в образовании, международный опыт, образовательные реформы, человеческий капитал, эффективность образования.

Keywords: educational services market, competitive environment, foreign experience, quality of education, education system, innovative approaches, public-private partnership, private educational institutions, management in education, liberalization of educational services, competitiveness in education, international experience, educational reforms, human capital, educational efficiency.

■ KIRISH

Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida ta'lim tizimi har bir davlatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida hal qiluvchi omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Ta'lim xizmatlari bozori esa ushbu tizimning ajralmas qismi bo'lib, undagi raqobat muhiti sifat, samaradorlik va innovatsion yondashuvlarning shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, ta'lim sohasida sog'lom raqobatni rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, ta'lim xizmatlari bozorida raqobatni kuchaytirish orqali ta'lim sifati sezilarli darajada oshirilmoqda, yangi pedagogik texnologiyalar joriy etilmoqda hamda ta'lim muassasalari o'rtasida samarali boshqaruv mexanizmlari shakllanmoqda. Xususan, davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kengaytirish, moliyalashtirishning diversifikatsiyalangan tizimini yaratish hamda ta'lim xizmatlarini liberallashtirish orqali ko'plab mamlakatlarda ijobiy natijalarga erishilgan.

Shu bilan birga, xorijiy tajribani o'rganish va uni milliy sharoitlarga moslashtirib qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir davlatning o'ziga xos ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy xususiyatlari mavjud bo'lib, chet el tajribasini to'g'ridan-to'g'ri ko'chirish emas, balki uni chuqur tahlil qilish va moslashtirish zarur.

Mazkur ishning maqsadi ta'lim xizmatlari bozorida raqobat muhitini kuchaytirishning xorijiy tajribasini o'rganish hamda uni O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlarini tahlil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilangan: ta'lim xizmatlari bozori tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyatini ochib berish, rivojlangan davlatlar tajribasini o'rganish, hamda ularni milliy tizimga joriy etish bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqish.

■ ADABIYOTLAR TAHLILI

Ta'lim xizmatlari bozorida raqobat muhitini shakllantirish va rivojlantirish masalalari ko'plab xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan keng o'rganilgan. Ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ta'lim tizimida samaradorlikni oshirish, sifatni yaxshilash hamda boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirishda muhim nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

Xorijiy olimlardan Michael E. Porter raqobat ustunligi va bozordagi raqobat mexanizmlarini chuqur tahlil qilib, ta'lim xizmatlari bozorida ham raqobat strategiyalarini qo'llash mumkinligini asoslab bergan. Uning nazariyasiga ko'ra, raqobat muhitining rivojlanishi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etishga va innovatsiyalarni joriy etishga xizmat qiladi.[1]

Shuningdek, Gary Becker tomonidan ilgari surilgan inson kapitali nazariyasi ta'limga investitsiya

kiritishning iqtisodiy samaradorligini asoslab beradi. Ushbu yondashuv ta'lim xizmatlari bozorida sifatli ta'limga bo'lgan talabni oshiradi va raqobat muhitining shakllanishiga turtki bo'ladi.[2]

Ta'lim iqtisodiyoti yo'nalishida faoliyat olib borgan Eric Hanushek ilmiy ishlarida ta'lim sifati va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilib, raqobatning ta'lim natijalariga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi. Uning tadqiqotlariga ko'ra, ta'lim muassasalari o'rtasidagi raqobat o'quv natijalarining yaxshilanishiga olib keladi.[3]

Bundan tashqari, Andreas Schleicher rahbarligida OECD tomonidan olib borilgan tadqiqotlar ta'lim tizimlarining xalqaro baholash natijalari asosida raqobat muhitini kuchaytirishning samarali mexanizmlarini ko'rsatib beradi. Xususan, PISA kabi xalqaro baholash dasturlari ta'lim sifatini oshirishda muhim vosita sifatida e'tirof etiladi.[4]

MDH va O'zbekiston olimlari tomonidan ham ushbu masalaga alohida e'tibor qaratilgan. Mahalliy tadqiqotlarda ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirish, xususiy sektor ishtirokini kengaytirish hamda davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari ko'rib chiqilgan. Xususan, ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, raqamlashtirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali raqobat muhitini shakllantirish zarurligi ta'kidlanadi.

Yuqoridagi ilmiy ishlar tahlili shuni ko'rsatadiki, ta'lim xizmatlari bozorida raqobat muhitini rivojlantirish ko'p qirrali jarayon bo'lib, u iqtisodiy, institutsional va ijtimoiy omillar bilan chambarchas bog'liqdir. Shu bois, xorijiy tajribani chuqur o'rganish va uni milliy sharoitlarga moslashtirish muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda ta'lim xizmatlari bozorida raqobat muhitini kuchaytirish masalalarini o'rganishda kompleks yondashuv qo'llanildi. Tadqiqotning metodologik asosini iqtisodiy nazariya, ta'lim iqtisodiyoti va bozor mexanizmlariga oid ilmiy qarashlar tashkil etadi.

Tadqiqot jarayonida quyidagi usullardan foydalanildi:

- **Tahlil va sintez usuli** – ta'lim xizmatlari bozori va undagi raqobat omillarini ajratib o'rganish hamda umumlashtirish uchun;

- **Taqqoslash usuli** – rivojlangan davlatlar tajribasini O'zbekiston amaliyoti bilan solishtirish orqali samarali jihatlarni aniqlash uchun;

- **Statistik tahlil** – mavjud ko'rsatkichlar asosida ta'lim xizmatlari bozorining holatini baholash uchun;

- **Institutsional yondashuv** – ta'lim tizimini tartibga soluvchi mexanizmlarni o'rganish uchun;

• **Mantiqiy umumlashtirish** – olingan natijalar asosida xulosa va takliflar ishlab chiqish uchun.

Tadqiqotning axborot bazasini xalqaro tashkilotlar hisobotlari, xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy ishlari, shuningdek, milliy statistika ma'lumotlari tashkil etdi.

■ **TAHLIL VA NATIJALAR**

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ta'lim xizmatlari bozorida raqobat muhitining rivojlanishi bir qator omillarga bog'liq. Xorijiy tajribani tahlil qilish natijasida quyidagi asosiy yo'nalishlar aniqlandi:

1-jadval.

Xorijiy tajriba asosida ta'lim xizmatlari bozorining asosiy xususiyatlari

Yo'nalish	Xorijiy tajribadagi asosiy jihatlar	Raqobat muhitiga ta'siri
Bozorni erkinlashtirish	Xususiy sektorning faol ishtiroki, davlat va nodavlat sektor tengligi	Sog'lom raqobat shakllanadi
Moliyalashtirish tizimi	Diversifikatsiyalashgan moliyalashtirish manbalari	Moliyaviy mustaqillik oshadi
Sifat monitoringi	Mustaqil akkreditatsiya va reyting tizimlari	Sifat asosidagi raqobat kuchayadi
Innovatsiyalarni joriy etish	Raqamli texnologiyalar va zamonaviy metodikalardan foydalanish	Ta'lim xizmatlari sifati ortadi

O'zbekiston sharoitida ham so'nggi yillarda ta'lim tizimida muhim islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, xususiy ta'lim muassasalari sonining ortishi, xorijiy universitetlar filiallarining ochilishi va raqamli

ta'lim platformalarining rivojlanishi raqobat muhitining shakllanishiga xizmat qilmoqda. Biroq, tahlillar shuni ko'rsatadiki, hali ham quyidagi muammolar mavjud:

2-jadval.

O'zbekiston ta'lim xizmatlari bozorida mavjud muammolar

Muammo turi	Mazmuni	Ta'siri
Erkin raqobatning etarli emasligi	Ta'lim xizmatlari bozorida teng imkoniyatlarning to'liq shakllanmaganligi	Bozor mexanizmlarining sust ishlashi
Sifatni baholash tizimining rivojlanmaganligi	Mustaqil monitoring va reyting tizimlarining cheklanganligi	Sifat ko'rsatkichlarini baholash murakkablashadi
Moliyalashtirish manbalarining cheklanganligi	Qo'shimcha investitsiyalar va grantlarning etarli emasligi	Ta'lim muassasalarining rivojlanish sur'ati pasayadi
Hududlararo tafovut	Shahar va qishloq hududlari o'rtasida ta'lim sifati farqi mavjudligi	Hududiy tengsizlik kuchayadi

■ **XULOSA VA TAKLIFLAR**

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi xulosalarga kelindi: ta'lim xizmatlari bozorida raqobat muhitini kuchaytirish ta'lim sifatini oshirish, innovatsiyalarni joriy etish va tizim samaradorligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Xorijiy tajriba shuni ko'rsatadiki, raqobatni rivojlantirish uchun kompleks va tizimli yondashuv zarur.

Mazkur xulosalardan kelib chiqib, quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

• ta'lim xizmatlari bozorini bosqichma-bosqich liberallashtirish va xususiy sektor ishtirokini kengaytirish;

• davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini rivojlantirish;

• ta'lim sifatini baholashning mustaqil va shaffof tizimini joriy etish;

• ta'lim muassasalarining moliyaviy mustaqilligini oshirish;

• raqamli ta'lim texnologiyalarini keng joriy etish;

- hududlar o'rtasidagi ta'lim sifati tafovutini kamaytirishga qaratilgan maqsadli dasturlarni ishlab chiqish.

Umuman olganda, xorijiy tajribani chuqur o'rganish va uni milliy sharoitlarga moslashtirish orqali O'zbekistonda ta'lim xizmatlari bozorida samarali va barqaror raqobat muhitini shakllantirish mumkin.

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

Xalilova Maftuna Raxmon qizi Qarshi davlat texnika universiteti "Innovatsion iqtisodiyot" kafedrasida assistenti Халилова Мафтуна Рахмановна, ассистент кафедры «Инновационная экономика» Каршинского государственного технического университета / Khalilova Maftuna Rakhmon qizi, assistant of the Department of Innovative Economics of the Karshi State Technical University

E-mail: xalilova_0130@icloud.com

ORCID: 0009-0007-3605-2442

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Organisation for Economic Co-operation and Development. Education at a Glance: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing, 2023.

2. Andreas Schleicher. World Class: How to Build a 21st-Century School System. Paris: OECD Publishing, 2018.

3. World Bank. World Development Report: Learning to Realize Education's Promise. Washington, DC: World Bank, 2018.

4. UNESCO. Global Education Monitoring Report. Paris: UNESCO Publishing, 2022.

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim tizimini rivojlantirishga oid farmon va qarorlari. 2022-2024 y.

6. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi ma'lumotlari va statistik hisobotlari. 2022-2024 y.

7. Organisation for Economic Co-operation and Development. PISA 2022 Results. Paris: OECD Publishing, 2023.

8. United Nations. Sustainable Development Goal 4: Quality Education. New York: UN Publications, 2022.

9. Sun'iy intellekt asosidagi o'quv rejalari uchun ma'lumotlar tahlili va ma'lumotlarni yig'ish. Xalilova Maftuna. <https://cyberleninka.ru/article/n/sun-iy-intellekt-asosidagi-o-quv-rejalari-uchun-ma-lumotlar-tahlili-va-ma-lumotlarni-yig-ish>. 2025. 56-58 b.

10. O'ZBEKISTON RAQAMLI IQTISODIYOTIDA SUN'IY INTELEKTNING AHAMIYATI VA SAMARADORLIGI. MR Xalilova, DB Fayziyeva - Экономика и социум, 2024. 5-1 (120) . 916-919.

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz